

Vangrøftdalen
og Kjurrudalen

OS KOMMUNE

Tiltaksplan 2025 – 2028

Vangrøftdalen og Kjurrudalen Utvalgte Kulturlandskap

Inkludert bygdenære setre, Nørdervollia og Setersjøen

Os kommune, Innlandet fylke

Foto: Randi Brænd

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) er en tverrfaglig, felles, satsing mellom Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Satsingen skal sikre verdier knyttet til landskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer.

Vangrøftdalen og Kjurrudalen har vært med i ordningen siden oppstarten i 2009 og kommunen overtok forvaltningsansvaret i 2020. Den 22.04.2021 ble «Områdeplan for Vangrøftdalen og Kjurrudalen Utvalgte kulturlandskap» vedtatt i Os kommunestyre (rullering). Planen er et overordnet forvaltningsdokument som omfavner en 10-års periode (2021-2030) og danner grunnlag for tiltaksplanen. Tiltaksplan revideres hvert 4. år og bygger videre på den forrige tiltaksplan. Den skal beskrive tiltakskategorier, kostnader/behov for tilskudd og aktuelle finansieringskilder. Tiltaksplanen vedtas politisk. Det utarbeides videre årlige retningslinjer i samarbeid med arbeidsgruppa for UKL. Disse beskriver nærmere om søknadsfrist, søknadsprosess, tilskuddssatser og eventuelle årlige prioriteringer innenfor de rammene som tiltaksplanen gir.

Tiltaksplanen deles inn i tre ulike tiltaksgrupper bestående av årlige tiltak/tilskudd til drift, engangstiltak og fellestiltak/prosjekter.

<i>Tilskudd til drift (årlige tiltak)</i>	<i>Kostnad per seter/daa</i>	<i>Antall setre/daa</i>	<i>Årlig kostnad, ca.</i>	<i>Mulig medfinansiering</i>
Seterdrift med dyr på utmarksbeite i minimum 5 uker (leverer melk fra setra)	15 000,-	21	315 000,-	
Seterdrift med dyr på utmarksbeite i minimum 5 uker (minst 6 ammekyr)	10 000,-	7	70 000,-	
Slått og vedlikehold av utmarkslåtter, elvesletter og andre tiltak for gjenåpning av landskapet der det går beitedyr	2 000,-	25	50 000,-	*Nasjonalparkstyrets tiltaksmidler
Tilskudd til slåttemark- registrert som naturtype (gjelder arealer som ikke får tilskudd gjennom RMP og andre tilskuddsordninger)	1 500,-	3	5 000,-	
Drift av seterkafe	20 000,-	1	20 000,-	
Sum årlige tiltak - estimert kostnad per år			460 000,-	

Engangstiltak (investering)	Kostnad per bygning/daa/seter	Antall bygninger/daa/setre	Årlig kostnad, ca.	Mulig medfinansiering
Rydding av gamle slåtter i utmark, inkludert elvesletter	3 500,-	4	15 000,-	*Nasjonalparkstyrets tiltaksmidler
Rydding av utmarksbeite rundt setre med aktiv drift/åpning av gamle krøtterstier	3 500,-	10	35 000,-	
Maskinell rydding av slåtter og utmarksbeite	1 500,-	30	45 000,-	
Restaurering av bevaringsverdige bygninger og andre kulturminner:	150 000,-	2	300 000,-	SMIL , Kulturminnefondet , Kulturarv Hedmark , Innlandet fylkeskommune , Ta et tak (Norsk kulturarv)
Investering i driftsbygning (eks. seterfjøs/andre faste installasjoner)	100 000,-		100 000,-	Innovasjon Norge , SMIL
Andre tiltak som fremmer formålet (eks. strømaggregat, felles tiltak for småfe)	80 000,-		80 000,-	
Stier, infotiltak, skilt o.l.	100 000,-		100 000,-	*Nasjonalparkstyrets tiltaksmidler
Elektroniske sporingsenheter/digitale gjerder			200 000,-	Tilskudd til tiltak i beiteområder
Sum engangstiltak – estimert kostnad per år			875 000,-	

*Nasjonalparkstyrets tiltaksmidler

Vangrøftdalen-Kjurrudalen landskapsvernområde utgjør 75 % av UKL-området. Forvaltningsmyndigheten er tillagt nasjonalparkstyret for Forollhogna. Nasjonalparkstyret søker selv tiltaksmidler som bevilges av Miljødirektoratet til tiltak/formål i samsvar med verneformålet, som er å ivareta naturverdiene i området. Derfor er nasjonalparkstyret en relevant samarbeidspartner og bidragsyter i området når det gjelder enkelttiltak, som f.eks. skjøtsel, informasjon og tilrettelegging. Nasjonalparkstyret bevilger ikke tilskudd til den enkelte søker, slik som de andre nevnte ordningene.

<i>Fellestiltak/prosjekter</i>	<i>Total kostnad 4 års-periode</i>
<i>Kartfesting av skjøtselstiltak og digitalisering av skjøtelsplaner</i>	80 000,-
<i>Sluttføring av seterkartlegging inkludert utmarksløer</i>	50 000,-
<i>Kartfesting av utmarksslåtter</i>	30 000,-
<i>Synliggjøre/informere/rekruttere i samarbeid med skole og faglag</i>	15 000,-
<i>Prosessmidler/kjøp av tjenester til planer/fagdager o.l.</i>	200 000,- (50 000,- per år)
Sum fellestiltak – estimert kostnad totalt for 4-års perioden	375 000,- (93 750,- per år)

Estimert årlig behov for UKL-midler per år for gjeldene 4-års periode:

Årlige tiltak/ tilskudd til drift	460 000,-
Engangstiltak	875 000,-
<u>Fellestiltak/prosjekter</u>	<u>93 750,-</u>
Sum estimert årlig kostnad UKL	1 428 750,-

For kommende 4 års-periode (2025-2028) er det estimerte behovet satt til 1 428 750 kr per år, noe variasjoner i behovet for midler vil forekomme. Dette gjelder spesielt for tiltak innenfor kategori engang/investerings tiltak. Hvilket år de ulike fellestiltakene/prosjektene blir omsøkt, vil også virke inn på dette. Det settes av 50 000,- i prosessmidler til kommunen per år. Vi forventer en årlig tildelt tilskuddsramme på ca. 1 100 000,-. I tillegg kommer eventuelt inndratte midler som kan disponeres fra år til år. Behovet for midler er noe høyere enn forventet tildeling, og innkomne søknader må prioriteres etter følgende rekkefølge:

Prioritering:

- 1. Driftstilskudd (tilskudd til seterdrift og seterkafè)**
- 2. Investering i driftsbygninger (og nødvendige investeringer for opprettholdelse av seterdrift med melkeproduksjon)**
- 3. Restaurering av bevaringsverdige bygninger og andre kulturminner**
- 4. Skjøtselstiltak og styrt beitebruk (digitale enheter)**
- 5. Andre tiltak**

Ordningen skal bidra til å ta vare på både kulturminner, kulturmiljøer, åpent landskap og biologisk mangfold som viktige verdier i det utvalgte kulturlandskapet. De faste driftstilskuddene har førsteprioritet fordi opprettholdelse av seterdrift med dyr på utmarksbeite er sentralt for å nå målene for ordningen. I forrige periode ble det satt av penger til strømprosjektet, i denne perioden ble restaurering av trua bygningstyper nedprioritert. Denne tiltakskategorien løftes derfor høyere på prioriteringslista for kommende periode. Prosessmidler er nødvendige for å kjøpe tjenester blant annet for utarbeiding av tilstandsrapporter, skjøtelsplaner o.l. Investering i driftsbygninger er sentralt for å fremme formålet med ordningen og dyr på utmarksbeite. Skjøtselstiltak er viktig for biologisk mangfold og åpent kulturlandskap.